

Enskild motion

Motion till riksdagen 2011/12:So341 m

av Ewa Thalén Finné (M)

Rätt till offentligt biträde inför beslut i socialnämnden

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rätten till offentligt biträde inför beslut i socialnämnden.

Motivering

Formellt sett är ärenden som avgörs av socialnämnden inte domar. Ändå kan konsekvenserna bli enorma för de personer besluten avser. För den enskildes rättssäkerhet och utfallet av ärendet är det därför av stor betydelse att den enskilde så tidigt som möjligt får rätt till ett offentligt biträde. En god representation från början av ärendehan- dlingen kan troligt även leda till att en del fall avskrivs och därmed aldrig behöver gå vidare till rättslig prövning. Resultat skulle innebära en besparing, både vad gäller mänskligt lidande och ekonomiska resurser.

I socialtjänstlagen, 11 kap. 8§ och 9§, tydliggörs att den som kommer att utsättas för myndighetsutövning av socialnämnden har rätt att ta del av uppgifter, närvara vid möten, och muntligen meddela sig samt få del av motivering och beslut. I dagsläget finns därmed ingen oavvislig rätt att tillgå offentligt biträde inför beslut och möte i socialtjänstnämnden. Detta innebär att den enskildes kapacitet att sätta sig in i sitt ärende och uttrycka sin mening avgör möjligheten att påverka utfallet av socialnämndens beslut.

Ett exempel taget ur verkligheten är en nybliven ung trillingmamma som riskerade att få sina tre barn placerade i fosterhem. Utan bistånd från en rättskunnig person hade hon

små möjligheter att få reda på sina rättigheter och skyldigheter samt på ett kompetent sätt föra fram sin sak inför socialtjänst och socialnämnd.

I de fall socialnämnden beslutar om ett omedelbart omhändertagande av barn så förs ärendet vidare till länsrätten, som prövar nämndens beslut. I de fall socialtjänsten inte beslutar om ett omedelbart omhändertagande, är det länsrätten som fattar beslut enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) efter ansökan av socialnämnd.

Inom den rättsliga prövningen i länsrätten finns lagstiftad rätt till offentligt biträde. Eftersom det är samma grundarbete det offentliga biträdet behöver göra när ärendet väl kommer till länsrätten, som det hade varit när ärendet behandlades i socialnämnden, bör merkostnaderna bli marginella. Tidigare rätt till offentligt biträde skulle istället medföra en ökad rättssäkerhet för den enskilde och troligtvis ett färre antal ärenden som går vidare till länsrätten.

Redan idag finns en möjlighet att för socialtjänstens tjänstemän att aktualisera frågan om offentligt biträde till parterna hos länsrätten. Föreskrifterna om när i ärendets utredning och handläggning detta bör ske är dock oklart och i praktiken efterlevs möjligheten sparsamt.

Sammantaget finns det därmed goda motiv att se över hur ett system med lagstadgad rätt till offentligt biträde inför beslut i socialnämnden kan utformas.

Stockholm den 30 september

2011

Ewa Thalén Finné (M)